

Handläggare: Margareta Eriksson
Tfn: 08-508 18 049

Till
Farsta stadsdelsnämnd

Yttrande över "Förslag till resursfördelningsmodell för individ- och familjeomsorg vuxna samt barn och ungdom"
(bilaga: förslaget till resursfördelningsmodell)

Förslag till beslut

1. Farsta stadsdelsnämnd överlämnar och åberopar som sitt yttrande förvaltningens tjänsteutlåtande
2. Omedelbar justering

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Annica Blomsten
Chef Individ och familjeomsorg

Sammanfattning

De nuvarande resursfördelningssystemen för individ och familjeomsorgen, barn och ungdom respektive vuxna, är inte längre helt användbara. Detta dels efter införandet av ett separat system för socialpsykiatri delvis då flera variabler inte längre ger samma information. Fördelningsnycklarna har därför varit föremål för en översyn.

Översynen har resulterat i ett förslag som bygger på samma principer som tidigare system men med delvis nya variabler.

Förvaltningen tillstyrker förslaget. Även om det hade varit önskvärt att få med ytterligare variabler bedömer förvaltningen att förslaget är det bästa som går att åstadkomma i nuläget.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningsledningen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt hösten 2005 om ett nytt resursfördelningssystem för socialpsykiatri. Socialpsykiatri bröts därmed ut från individ- och familjeomsorgens vuxennyckel vilket gjorde att denna indirekt blev förändrad. Mot bakgrund av detta gavs uppdraget att även se över vuxennyckeln. I slutet av 2005 gavs uppdraget att också se över nyckelns barn- och ungdomsdel.

Översynen har gjorts av en arbetsgrupp under ledning av stadsdelsdirektör Gillis Hammar. I gruppen har funnits representanter från utrednings- och statistikkontoret (USK), socialtjänstnämnden och stadsledningskontoret (SLK). Vidare har det funnits en referensgrupp med representanter från fyra stadsdelar för vuxendelen.

Förslaget är nu remitterat till socialtjänstnämnden och samtliga stadsdelsnämnder, för yttrande senast den 22 maj.

Nuvarande fördelningsmodeller

Vuxna

Variablerna som styr resursfördelningen inom individ- och familjeomsorg för vuxna är grupperade i tre delar: strukturindex med fem variabler som mäter områdets sociala tyngd, alkoholindex och narkotikaindex.

Strukturindex

- Andel med sjukersättning (förtidspensionärer)
- Andel ensamboende låginkomsttagare (<120 tkr/år)
- Andel långtidsarbetslösa
- Andel vuxna med fler än 15 sjukdagar ersatta från Försäkringskassan
- Andel med låg utbildningsnivå

Alkoholindex

- Andel döda i alkoholrelaterade sjukdomar i befolkningen

Narkotikaindex

- Andel i befolkningen med narkotikarelaterade sjukdomar
- Andel narkotikamissbrukare enl. narkomanvårdsinventeringarna
- Andel i åldern 21-39 år med åtal/åtalsunderlåtelse enligt brottsbalken/narkotikastrafflagen mm

De fem strukturvariablerna viktas alla lika. Vid den slutliga sammanvägningen viktas strukturindex med 70%, alkohol- och narkotikaindex med vardera 15%.

Barn och ungdom

Inom resursfördelningen för barn och ungdomar är variablerna grupperade i två delar: strukturindex med variabler som mäter områdets sociala tyngd samt ett ungdomsindex.

Strukturindex

- Andel med utländskt medborgarskap, 0-19 år
- Andel ensamboende låginkomsttagare med barn 0-17 år (<120 tkr/år) av samtliga med barn
- Andel samtaxerade/samboende låginkomsttagare med barn 0-17 år (<160 tkr/år) av samtliga med barn
- Andel vuxna med fler än 15 sjukdagar ersatta från Försäkringskassan,

Ungdomsindex

- Andel i åk 9 som ej är behöriga att söka till gymnasiets nationella program, dvs. ej godkända i matematik, svenska eller svenska 2 samt engelska
- Andel i åldern 15-20 år med åtal/åtalsunderlåtelse enligt brottsbalken/narkotikastrafflagen mm

De fyra strukturvariablerna viktas olika. De två variablerna som beskriver andelen barnfamiljer med låga inkomster ges tillsammans lika stor vikt som de två övriga variablerna, men ensamboende låginkomsttagare viktas 4 ggr så högt som de samtaxerade. De övriga två variablerna har lika vikt. Tanken med de ensamboende låginkomsttagarnas högre viktning är att barnen till dessa ses som en mer utsatt grupp än de samboendes barn. Vid den slutliga sammanvägningen viktas strukturindex med 70% och ungdomsindex med 30.

Det nya förslaget och förvaltningens synpunkter

Allmänna principer

Här anges bl.a. att en fördelningsmodell ska vara så objektiv som möjligt och att den ska ta hänsyn till kostnadsvariationer mellan stadsdelsnämnder som beror på skillnader i befolkningsstruktur. Fördelningsmodeller ska inte kunna påverkas av olika arbetsmetoder och stadsdelsnämnder ska inte heller var för sig kunna påverka tilldelningen av resurser.

De främsta kraven staden har på en fördelningsmodell är därför följande:

- Den ska tillgodose behov i verksamheterna.
- Modellen ska baseras på objektiva variabler som nämnderna inte kan påverka.
- Den ska vara möjlig att uppdatera med hänsyn till relevanta förändringar i verksamheternas förutsättningar.
- Modellen ska vara tillämplig på alla stadsdelsnämnder.
- Den ska vara begriplig.

- Modellen ska vara accepterad i staden.
- Den ska ge incitament till effektivisering och inte vara kostnadsdrivande.

De variabler som testats och sedan valts ut är sådana som kan antas ha en koppling till social utsatthet och till resurssvaga grupper i samhället.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen instämmer till fullo i vilka principer som bör gälla.

Fördelningsmodell vuxna

Arbetsgruppen har testat de variabler som ingår i nuvarande system och ett antal tänkbara variabler mot stadsdelsnämndernas kostnader och insatser.

Två av de nuvarande variablerna har mist sin ursprungliga betydelse och föreslås utgå. Det är dels "långtidssjukskrivna" som har förändrats från att mäta andelen i relation till sjukpenningförsäkrade till att mäta andelen i relation till hela befolkningen i arbetsför ålder och som därmed inte längre mäter ohälsa på samma sätt som tidigare. Vidare är det "långtidsarbetslösa" som till stor del mist sin betydelse då många av de arbetslösa som söker stöd hos socialtjänsten inte är inskrivna hos arbetsförmedlingen.

Alkoholindex samt variablerna "andel i befolkningen med narkotikarelaterade sjukdomar" och "narkotikamissbrukare" föreslås likaså utgå. De två första eftersom de visar mycket svaga samband med stadsdelarnas insatser och kostnader och inte bygger på helt relevanta fakta. Variabeln "narkotikamissbrukare" bygger på att stadsdelarna själva lämnar uppgifter om antalet kända missbrukare, och är således möjlig för stadsdelarna att påverka.

De variabler som visar någorlunda starka samband med insatser och kostnader är strukturvariablerna "förtidspensionärer", "låginkomsttagare" och "låg utbildningsnivå" samt "åtalade/med åtalsunderlåtelse" ur narkotikaindex. Dessa föreslås kvarstå med förändringen att inkomstgränsen för låginkomsttagare justeras upp till 140 tkr.

Ingen av de nya variabler som testats visar några relevanta samband med stadsdelarnas kostnader och insatser.

Gruppen har också träffat en forskare för att få hans bild av behov och insatser inom stadsdelsnämnderna. Slutsatsen blir att det inte går att se några objektiva samband mellan behov och kostnader. Stadsdelar löser samma typer av problem med mycket varierande arbetssätt vilket leder till att man får olika kostnader.

Förslag vuxna

- Andel med sjukersättning (förtidspensionärer), 25-64 år
- Andel ensamboende låginkomsttagare (<140 tkr/år), 30-64 år
- Andel med högst förgymnasial utbildning, 25-64 år
- Andel i åldern 21-39 år med åtal/åtalsunderlåtelse enligt brottsbalken/narkotikastrafflagen mm

Viktningen mellan variablerna föreslås också bli förändrad så att de strukturella variablerna får 75 % vikt medan 25 % läggs på variabeln som avser brottslighet.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har inga invändningar mot förslaget. Det hade varit önskvärt att få med ytterligare variabler, t.ex. någon som mäter behovet av insatser för hemlösa, men förvaltningen inser att det i nuläget inte är möjligt.

Fördelningsmodell barn och unga

På samma sätt som för vuxna har för barn- och ungdomsmodellen testats nuvarande och tänkbara variabler. Variabeln "långtidssjukskrivna" föreslås utgå även här.

Generellt finns det en större överensstämmelse mellan befintliga variabler och insatser/kostnader inom barn- och ungdoms- än inom vuxenområdet. Samtliga nuvarande variabler föreslås därför kvarstå, vissa dock i förändrad form.

Variabeln "utländskt medborgarskap" ger inte samma information som tidigare eftersom det numera är möjligt med dubbelt medborgarskap. I stället föreslås "utländsk bakgrund" som bedöms bättre fånga upp utländsk anknytning. Det är nu möjligt att få fram även föräldrars ursprung och variabeln "utländsk bakgrund" föreslås därför definieras som att barnet självt eller minst en av föräldrarna är utlandsfödda.

Ensam- respektive samboende låginkomsttagare med barn föreslås vägas samman till en variabel. Ensamföräldrar ges två ggr högre vikt än sammanboende, mot tidigare fyra ggr, vilket beräknas ta bättre hänsyn till att stadsdelarna har olika relation mellan andelen ensamföräldrar respektive övriga barnfamiljer. Inkomstgränserna föreslås liksom i vuxennyckeln höjas, från 120 till 140 tkr för ensamföräldrar och från 160 till 180 tkr för samboende.

En ny strukturvariabel som visar sig ha ett starkt samband med stadens insatser föreslås, föräldrars utbildningsbakgrund.

Ingen av de övriga variabler som testats anses uppfylla kraven.

Förslag barn och ungdom

Strukturvariabler

- Andel barn 0-17 år med utländsk bakgrund, barnet eller minst en av föräldrarna är utlandsfödd
- Andel låginkomsttagare med barn 0-17 år (ensamboende <140 tkr/år och samboende <180 tkr/år) av samtliga med barn
- Andel barn 0-17 år med föräldrar som har högst förgymnasial utbildning (om par mäts bådas utbildningsnivå)

Ungdomsindex

- Andel i åk 9 som ej är behöriga att söka till gymnasiets nationella program, dvs. ej godkända i matematik, svenska eller ”svenska 2” samt engelska
- Andel i åldern 15-20 år med åtal/åtalsunderlåtelse enligt brottsbalken/narkotikastrafflagen mm

Liksom tidigare föreslås det strukturella indexet väga 70 % och ungdomsindexet 30 %. Inom respektive index väger variablerna lika mycket.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har inga invändningar mot förslaget.

Generella iakttagelser

Under arbetet med att ta fram underlag för tester har arbetsgruppen noterat att inrapporteringen i paraplysystemet har stora brister, särskilt vad gäller uppgifter om vuxenvården. För den framtida uppföljningen och utvecklingen av resursfördelningssystemet är det viktigt att samtliga uppgifter korrekt inrapporteras i paraplysystemet.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen vill ytterligare understryka vikten av att paraplysystemet används som avsetts.

Budgetkonsekvenser

Förslaget innebär för vuxenvården en omfördelning med mellan -3,9 och +5,2 mnkr och för barn- och ungdomsvården mellan -6,9 och +11,4 mnkr. Första förlorar 1,3 mnkr för vuxna och 0,5 mnkr för barn och unga.

Eftersom förslaget medför relativt stora omfördelningar föreslås en övergångslösning så att budget för 2007 fördelas enligt föreslagen modell till 50% och enligt nuvarande modell till 50%. Det nya resursfördelningssystemet får fullt genomslag i 2008 års budget.